

ZWIĄZEK
BANKÓW
POLSKICH

STAN RYNKU BANKOWEGO Z UWZGLĘDNIENIEM MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA GOSPODARKI W TYM POTRZEB INFRASTRUKTURALNYCH

Krzysztof Pietraszkiewicz
Prezes Związku Banków Polskich

*Spotkanie informacyjne Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad
z przedstawicielami firm wykonawczych*

ZWIĄZEK
BANKÓW
POLSKICH

Agenda:

1. Uwarunkowania dla finansowania gospodarki przez banki w Polsce

2. Wnioski i rekomendacje środowiska bankowego w zakresie warunków finansowania infrastruktury

Uwarunkowania dla finansowania gospodarki przez banki w Polsce

Gospodarka wymaga dobrze rozwiniętego sektora bankowego

System finansowy odgrywa ważną rolę związaną z efektywną alokacją kapitału od podmiotów posiadających oszczędności do podmiotów, które potrzebują go na inwestycje. W Polsce tę rolę pełnią w zasadzie tylko banki.

W strukturze systemu finansowego można wyróżnić dwa segmenty: rynkowy system finansowy oraz publiczny system finansowy.

System finansowy – wzajemnie powiązane instytucje finansowe, rynki finansowe oraz infrastruktura systemu finansowego.

Ogniwa rynkowego systemu finansowego

rynki finansowe,
instytucje finansowe,
instrumenty finansowe,
zasady, na jakich działają trzy pierwsze ogniwa.

Ogniwa publicznego systemu finansowego

instytucje budżetowe,
instytucje fiskalne,
instrumenty fiskalne,
publiczne instrumenty finansowe.

Funkcje systemu finansowego

monetarna - dostarcza podmiotom niefinansowym pieniądza i umożliwia jego obieg w gospodarce,
kapitałowo-redystrybucyjna - umożliwia przepływ wolnych środków od podmiotów, które nimi dysponują do tych, które ich potrzebują,
kontrolna - pełni kontrolę nad strumieniami pieniężnymi, w szczególności nad środkami zainwestowanymi, wypożyczonymi i redystrybuowanymi w przeszłości.

Rola banków wynika ze szczególnej misji społecznej i gospodarczej

Banki zapewniają:

- ✓ **Pozyskiwanie finansowania** dla rozwoju działalności i finansowania gospodarki,
- ✓ **Bezpieczne gromadzenie oszczędności** i aktywizowanie klientów do systematycznego oszczędzania,
- ✓ **Kredytowanie**, gwarantowanie,
- ✓ **Restrukturyzacja i prywatyzowanie i restrukturyzowanie** firm,
- ✓ **Monitorowanie** rynku i procesów gospodarczych,
- ✓ **Zarządzanie ryzykiem**, w tym kredytowym, rynkowym i operacyjnym,
- ✓ **Wysoką efektywność**, niskie koszty działania i wysoką jakość obsługi klientów poprzez innowacje organizacyjne, technologiczne i produktowe, gospodarkę elektroniczną,
- ✓ Obsługę krajowych, regionalnych i sektorowych **programów gospodarczych i społecznych**.

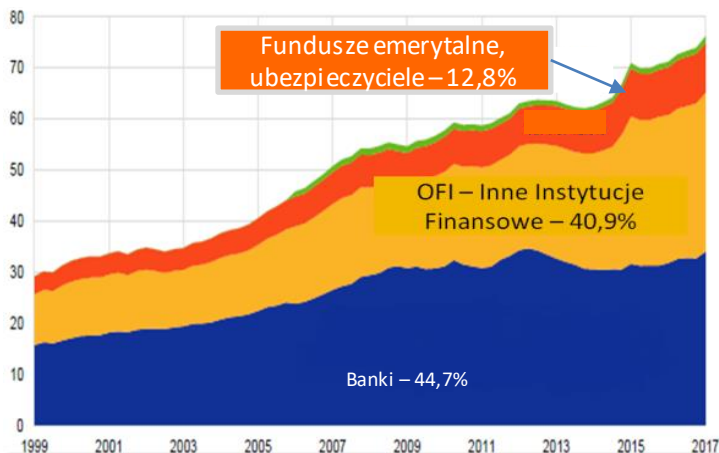
Jedynie silny sektor bankowy jest w stanie sprostać potrzebom finansowania gospodarki na odpowiednim poziomie

Banki cechuje wysoka wiarygodność i zaufanie klientów. Sektor bankowy wyróżnia się:

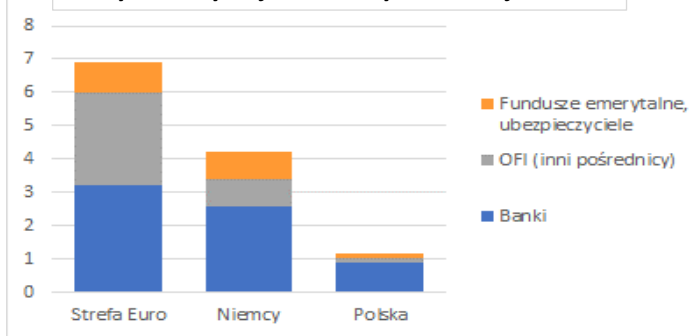
- ✓ **Silnymi kapitałami własnymi,**
- ✓ **Wysokim poziomem ubankowienia klientów,**
- ✓ **Wysoką dynamiką oszczędności klientów,**
- ✓ **Sprawnością w absorpcji środków unijnych,**
- ✓ **Wysoką jakością portfela kredytowego,**
- ✓ **Sprawną infrastrukturą własną i sektorową** – rozliczenia, systemy informacyjne,
- ✓ **Wysokim poziomem cyfryzacji** – wspieranie przez banki cyfryzacji państwa, AML, uszczelnienie systemu podatkowego,
- ✓ **Oferowanie zawansowanych usług elektronicznych** - systemy mobilne, płatności bezgotówkowe.

W Polsce banki pozostają dominującym dostawcą finansowania dla sektora niefinansowego

Wzrost aktywów sektora finansowego SE

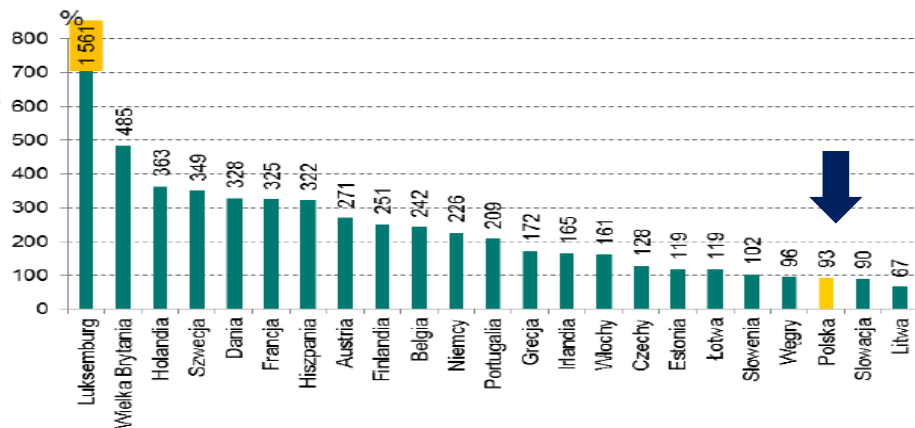
Aktywa instytucji finansowych w relacji do PKB

- Po kryzysie lat 2008/09 aktywa sektora finansowego rosły w tempie podobnym jak przed kryzysem.
- Aktywa instytucji finans. w strefie euro stanowią blisko 7-krotność PKB.

Pomimo, że polski sektor w relacji do PKB jest jednym z najslabiej rozwiniętych w UE, to przez najbliższe lata pozostanie głównym dostarczycielem finansowania gospodarki realnej.

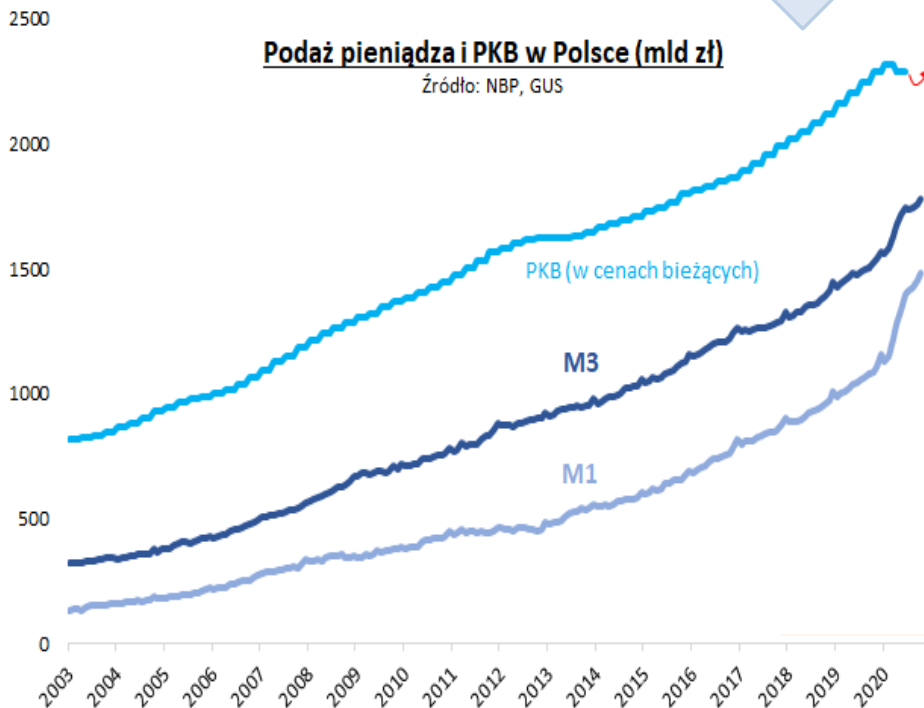
Relacja aktywów sektora bankowego do PKB

Źródło: obliczenia NBP na podstawie danych EBC.

Rosnąca gospodarka wymaga odpowiedniego poziomu podaży pieniądza...

Wolumen pieniądza powinien pozostawać we właściwej proporcji do PKB.

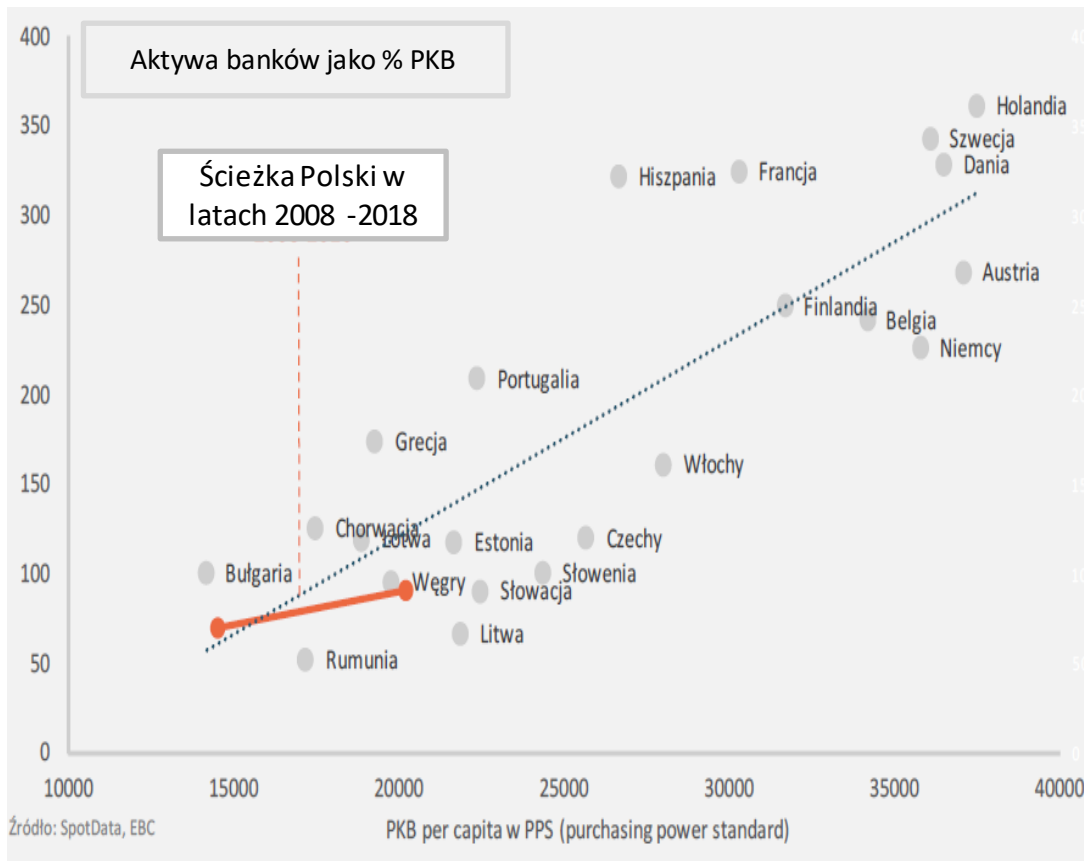

Dla zapewnienia wzrostu PKB potrzebny jest dodatkowy pieniądz w obiegu - dostarczanie pieniądza do klientów potrzebujących dodatkowego finansowania zapewniają banki komercyjne.

O ile pieniądz podąża za PKB, to podaż kredytowania nie nadąża za tempem wzrostu gospodarki.

Banki powinny więc rosnać szybciej niż wzrost gospodarki.

... dlatego dla wzrostu zamożności wymagany jest wzrost banków, zapewniających odpowiedni poziom finansowania

Utrzymywanie tempa wzrostu banków w relacji do PKB jest kluczowym warunkiem dla zapewnienia optymalnego rozwoju gospodarki kraju,

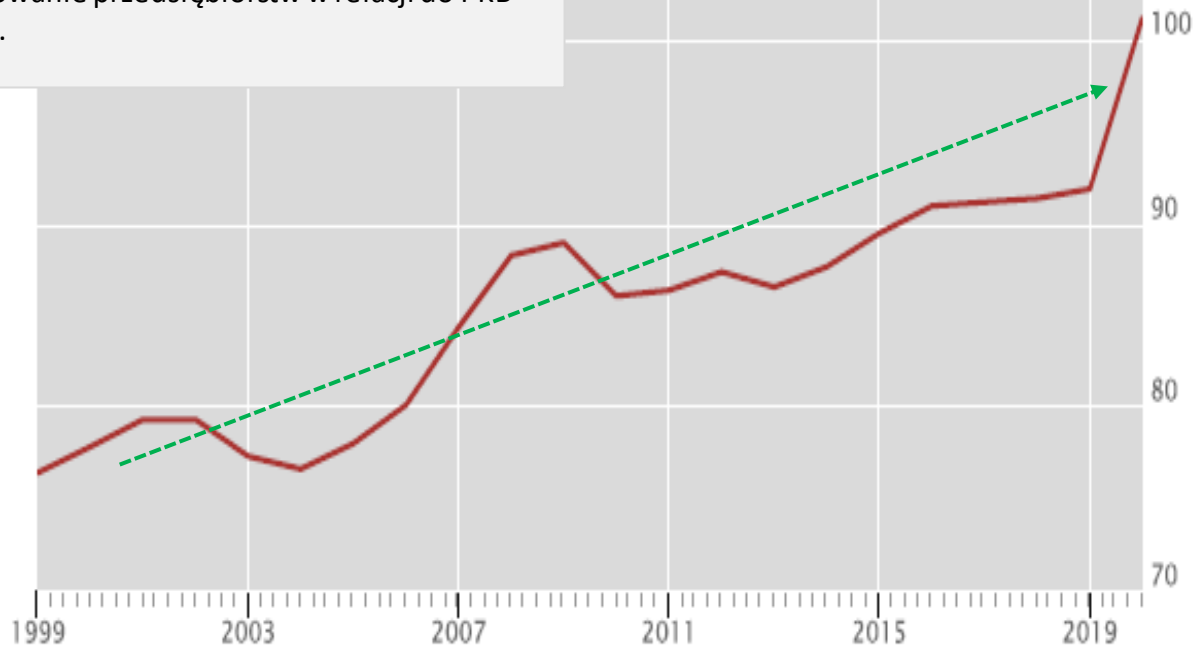
Ścieżka wzrostu polskiego sektora nie jest optymalna.

Systematycznie wzrasta finansowanie przedsiębiorstw niefinansowych w gospodarkach rozwiniętych

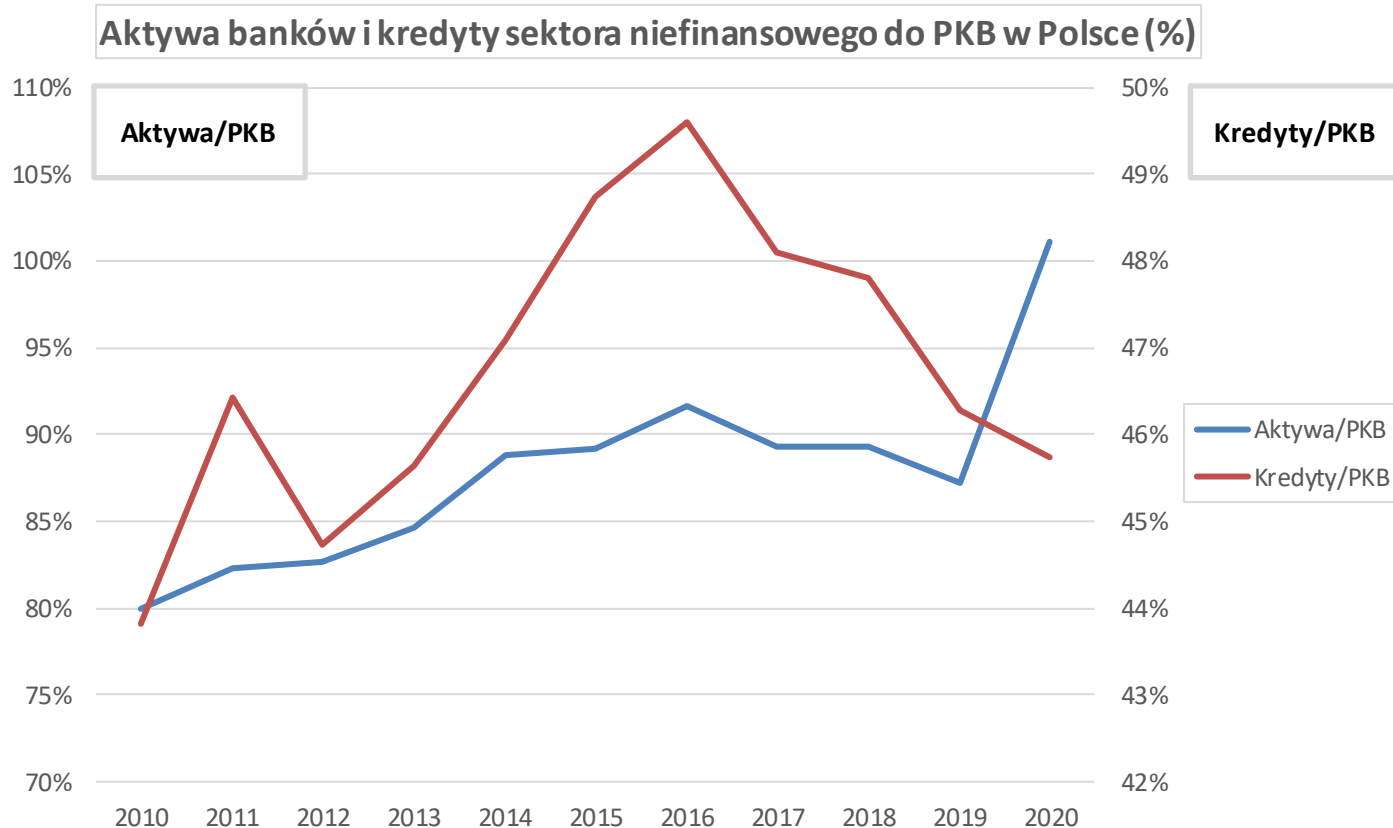
Utrzymywany jest stały trend wzrostu od początku wieku

Na przestrzeni tych lat finansowanie przedsiębiorstw w relacji do PKB zwiększyło się o ponad 20 p.p.

Kredyty przedsiębiorstw
niefinansowych/PKB
(%)

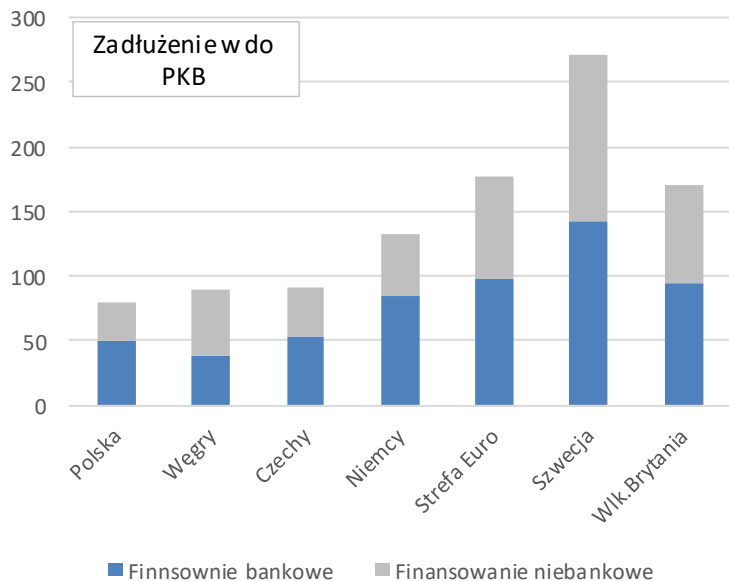

.. tymczasem w ostatnich latach w Polsce następował systematyczny spadek wolumenu kredytów do PKB dla sektora niefinansowego

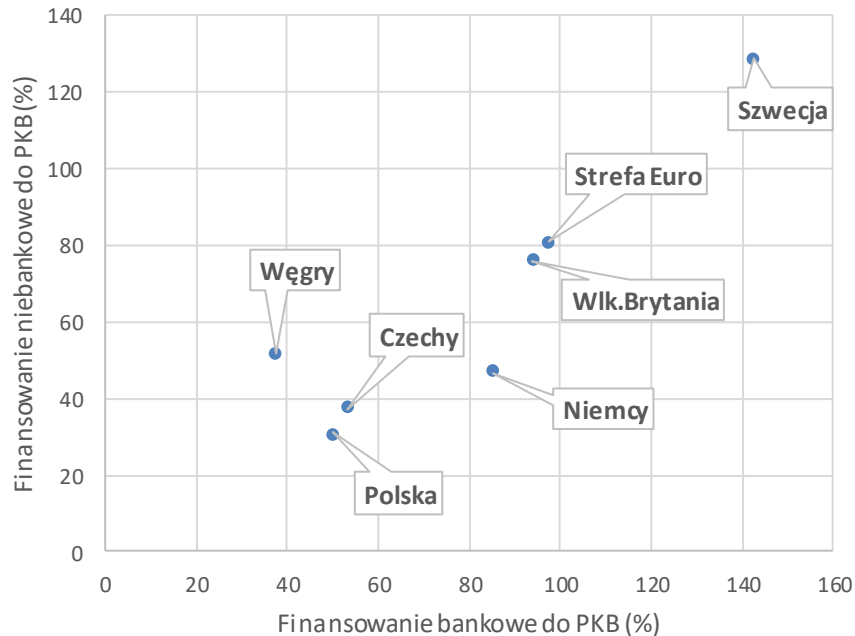

Zapewnienie dalszego rozwoju kraju wymaga istotnego zwiększenia możliwości finansowania gospodarki przez banki

Finansowanie klientów prywatnych do PKB (%)

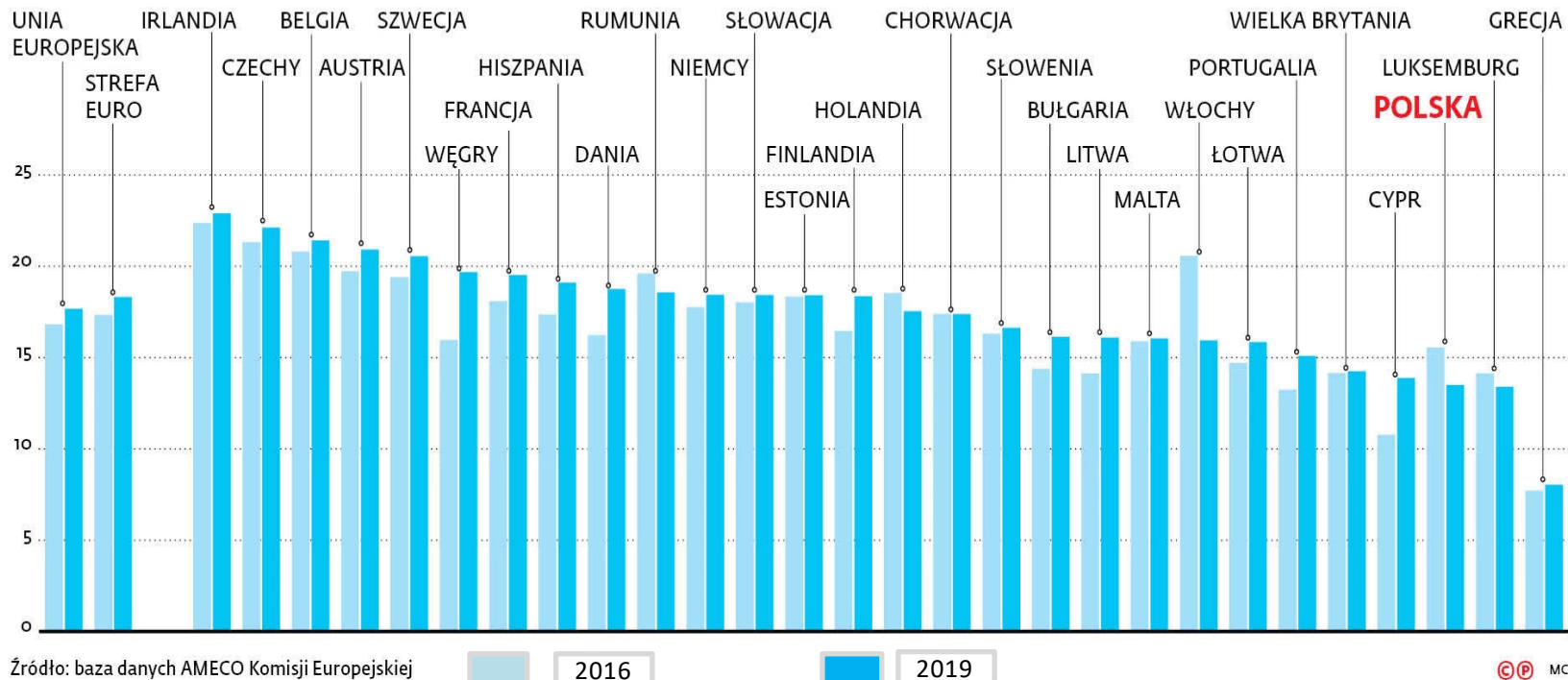
Finansowanie klientów prywatnych

Klienci prywatni obejmują gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa

Poziom inwestycji w Polsce należy do najniższych w Europie

Stopa inwestycji prywatnych w krajach UE (w proc. PKB)

Źródło: baza danych AMECO Komisji Europejskiej

2016

2019

© MC

Zwiększenie inwestycji wymagać będzie istotnego wzrostu finansowania

Polską gospodarkę cechuje zbyt niski poziom inwestycji:

- Oczekiwany i planowany przez polski rząd poziom inwestycji : 22-25% PKB;
- Średni poziom inwestycji w Unii Europejskiej : 22,4% PKB;
- Rzeczywisty poziom inwestycji w Polsce : 17% PKB.

Luka w wydatkach inwestycyjnych to:

- 6,5 p.p. PKB;
- Stanowi to kwotę ok. 150 mld zł w najbliższym roku i dalej będzie wzrastać;
- W okresie 3 lat daje to kwotę 0,5 bln zł.

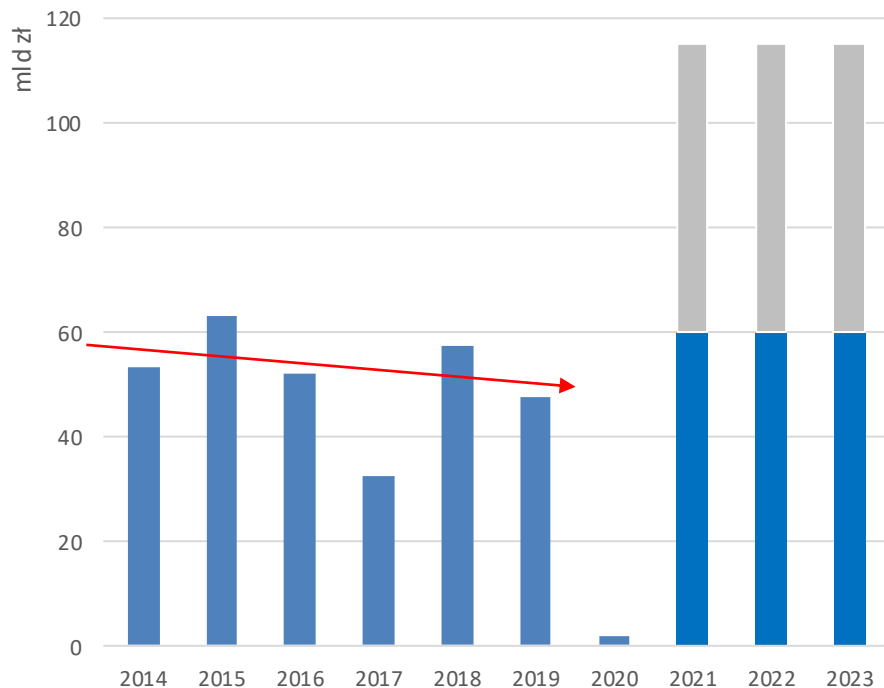
Jeżeli 1/3 finansowania dla zwiększenia inwestycji będzie pochodzić od banków to:

- Banki muszą udzielić rocznie dodatkowo 50-60 mld zł kredytów;
- **W okresie 3 lat potrzebne są kredyty na kwotę ok. 170 mld zł;**
- Dla banków jest to dodatkowy wzrost kredytowania, ponad przyrosty wolumenu kredytów osiągnięte w latach przed pandemią.

Tylko z tytułu wspierania inwestycji wymagane będzie podwojenie przyrostu kredytów

Przyrost w roku kredytów dla sektora niefinansowego (mld zł)

Wymagane jest zapewnienie wzrostu kredytów corocznie na poziomie 115 mld zł:

- 60 mld dla istniejących portfeli;
- 55 mld zł dodatkowych kredytów dla finansowania inwestycji.

- Wzrost z tytułu dodatkowego finansowania inwestycji
- Wzrost z tytułu utrzymania przyrostów z lat przed pandemią

Banki powinny mieć warunki dla wzrostu działalności i zwiększenia finansowania gospodarki

Zabezpieczenie wzrostu kredytów o 350 mld zł w 3 lata wymaga dodatkowego kapitału

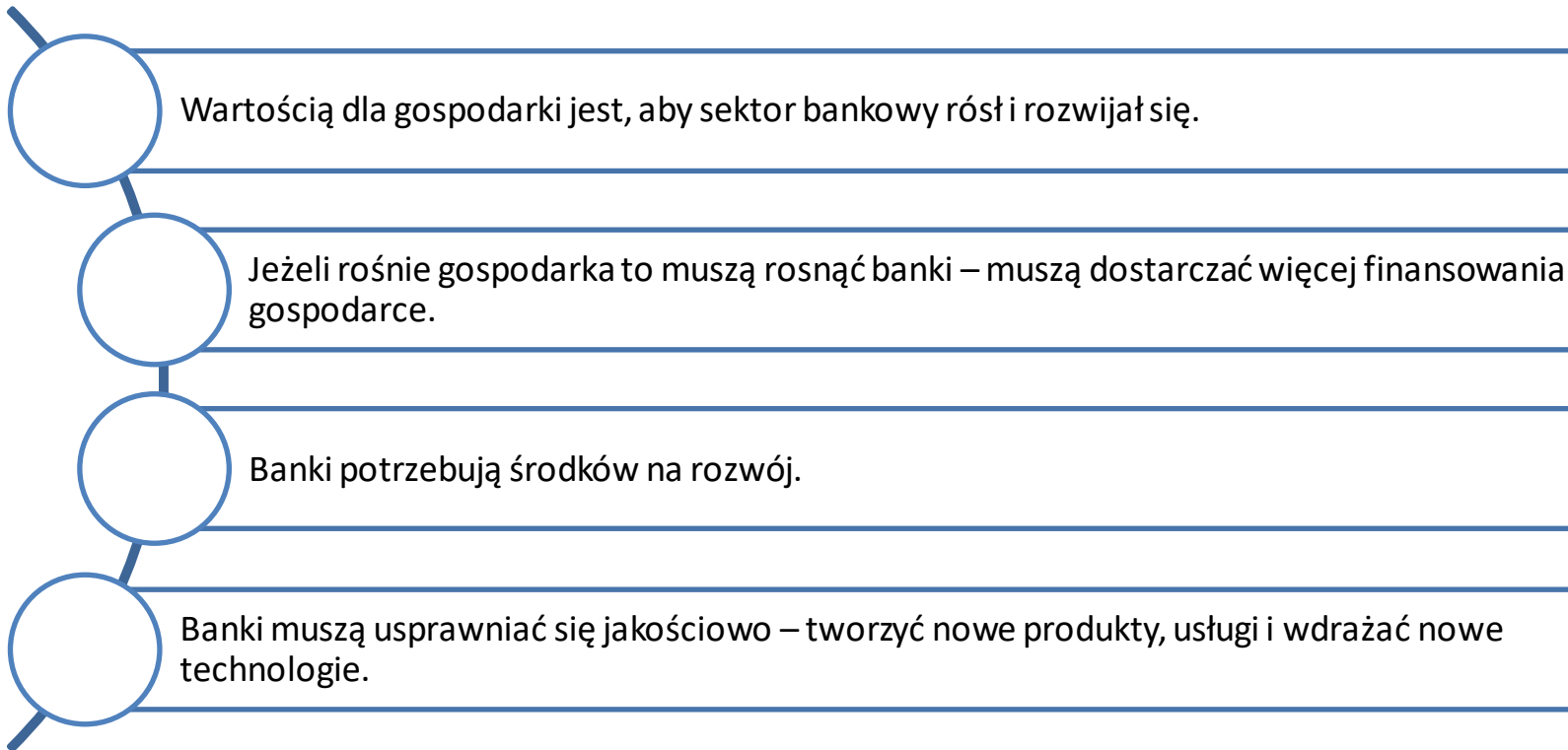
Kwota zapotrzebowania na kapitał wyniesie 20 mld zł rocznie*

Banki nie mogą liczyć na inwestorów – potrzebny kapitał muszą wypracować same

Banki będą całkowicie zdane na własne siły

* Przyjęto założenie, że aktywa będą zmieniały się proporcjonalnie do kredytów, zaś lewar kapitałowy wynosi ok. 10%.

Rozwój sektora bankowego jest fundamentem wzrostu krajowej gospodarki...

... lecz wymaga tego, aby banki były rentowne

Wynik finansowy banków określa ich możliwości rozwoju

Dla nowych kredytów i nowych obszarów działalności banki muszą wypracować dodatkowy kapitał

Wypracowany wynik finansowy wspiera rozwój banków i ich potencjał do finansowania gospodarki

Niskie wyniki finansowe ograniczają możliwości zwiększania kapitałów i ograniczają zwiększanie akcji kredytowej

W obecnych warunkach gospodarczo-regulacyjnych banki nie będą w stanie w pełni zaspokoić gospodarki przez kredyt

Dla wsparcia inwestycji wymagane jest zapewnienie wzrostu kredytów w okresie roku na poziomie 115 mld zł:

- 60 mld dla istniejących portfeli;
- 55 mld zł dodatkowych kredytów dla finansowania inwestycji.

Wzrost kredytów o 115 mld zł
rocznie
tworzy zapotrzebowanie na
dodatkowy kapitał

Dodatkowy kapitał w roku stanowi
kwotę ok. 20 mld zł

Jest to 1,5 razy więcej od zysku z
2019 r.

ZWIĄZEK
BANKÓW
POLSKICH

Nawet umiarkowany wzrost kredytowania będzie wymagał przyrostu kapitału wyższego od wypracowanego wyniku finansowego

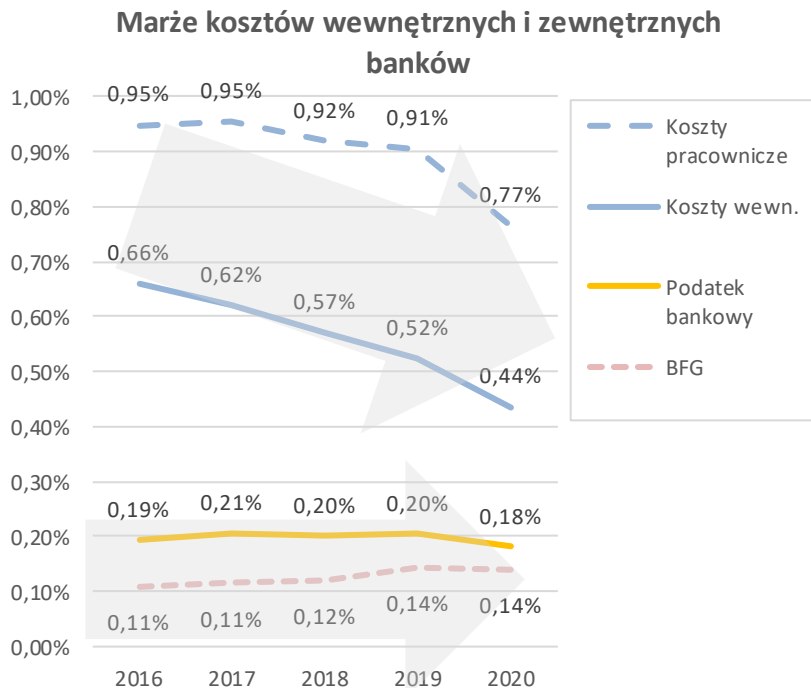
Dla utrzymania jedynie wzrostu kredytów na poziomie sprzed pandemii wymagany jest coroczny wzrost kredytów o 60 mld zł.

Wzrost kredytów o 60 mld zł
rocznie
tworzy zapotrzebowanie na
dodatkowy kapitał

Dodatkowy kapitał w roku stanowi
kwotę ok. 10 mld zł

Może to pochłonąć prawie cały
zysk banków

Banki mają coraz mniejsze możliwości wspierania infrastruktury kraju

Polska bankowość stała się jedną z najlepiej zorganizowanych i nowoczesnych technologicznie w wymiarze międzynarodowym. Banki świadczyły nieodpłatnie liczne usługi na rzecz infrastruktury krajowej: STIR, split payment, potwierdzanie tożsamości, wypłaty świadczeń społecznych, rozwój handlu on-line itp.

Banki zmuszone są obecnie wydawać coraz mniej środków na infrastrukturę technologiczną;

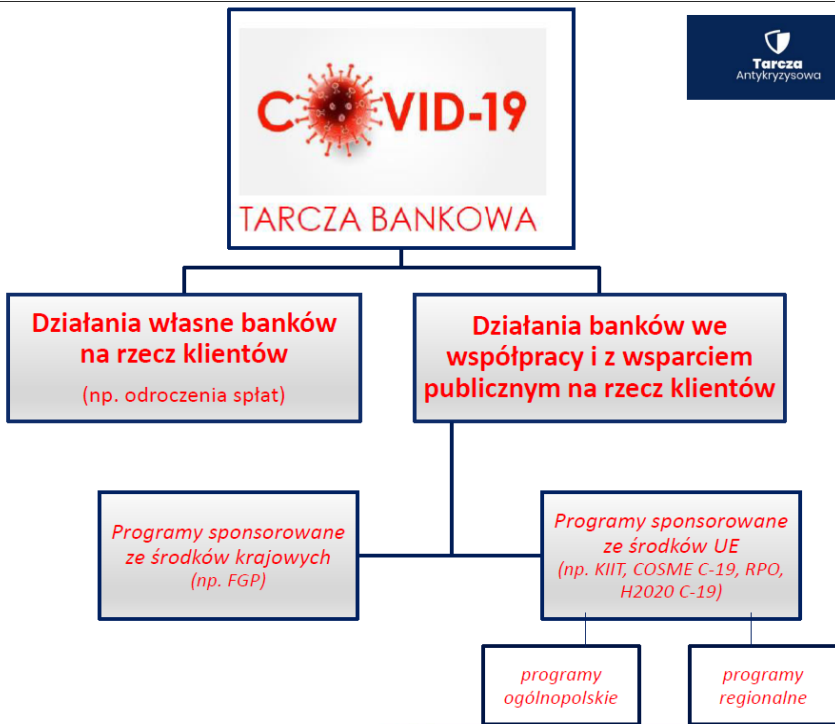
Utrzymanie obecnych warunków funkcjonowania banków będzie skutkowało zaprzeczaniem osiągnięć technologicznych sektora i traceniem przewagi technologicznej;

Ucierpi na tym również rozwój infrastruktury krajowej i świadczeń banków na rzecz instytucji publicznych.

Podatki i obciążenia fiskalne i parafiskalne (ustalane arbitralnie, niezależnie od sytuacji sektora bankowego) kumulują się, tworząc procykliczny system podatkowy.

Niezbędny udział banków w strategicznych programach publicznych

Sektor bankowy- jednym z filarów walki państwa ze skutkami pandemii COVID 19

- **Utrzymanie dostępności placówek bankowych w czasie pandemii**
- **Szerokie otwarcie kanałów zdalnej obsługi obywateli**
- **Odroczenia spłaty kredytów/leasingu** (tzw. pozaustawowe moratoria kredytowe 2020-2021): z których skorzystało prawie 1 mln klientów (w tym ponad 720 tys. klientów indywidualnych).
- **Finansowanie przedsiębiorców dotkniętych C19** z udziałem gwarancji i pożyczek publicznych: ponad 90 mld zł dla prawie 140 tys. przedsiębiorców
- **Sprawną dystrybucją pomocy PFR** dla branż szczególnie dotkniętych C19: 68 mld zł dla prawie 400 tys. przedsiębiorców.
- Banki komercyjne **obsłużyły lub objęły** ponad 60 mld zł **koronaobligacji** wyemitowanych na walkę z pandemią przez sektor publiczny.
- **Wsparcie niefinansowe** obywateli i sektora publicznego w czasie pandemii: np. udostępnienie bankowych call centers oraz wsparcie charytatywne (zakup sprzętu dla placówek zdrowotnych, itp.)

Niezbędny udział banków w strategicznych programach publicznych

Potrzeby finansowania unijnych programów rozwojowych i programów odbudowy

Alokacja dla Polski

z WRF i Instrumentu na rzecz
Odbudowy i zwiększania Odporności

Środki ogółem ~ 170 mld EUR (ceny bieżące)

- Polityka spójności
- Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji
- Europejski Fundusz Morski i Rybacki
- RRF w części dotacyjnej
- RRF w części pożyczkowej
- Wspólna Polityka Rolna: Płatności bezpośrednie
- Wspólna Polityka Rolna: Rozwój obszarów wiejskich
- REACT EU (szacunki MFIPR)

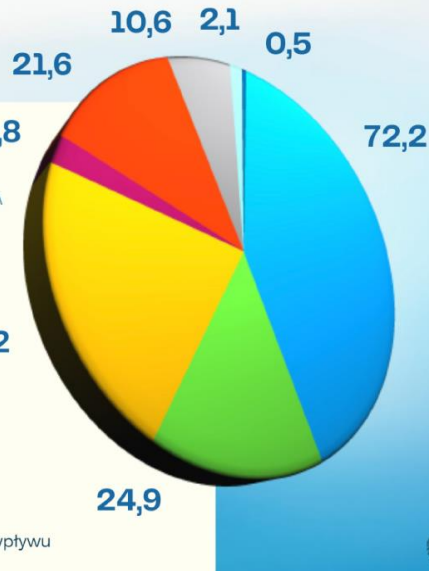
UMOWA
PARTNERSTWA

KRAJOWY
PLAN ODBUDOWY

3,8

34,2

24,9

WRF: Wieloletnie Ramy Finansowe
RRF: Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności
REACT EU: szacowana dodatkowa alokacja w polityce spójności na bazie wpływu kryzysu

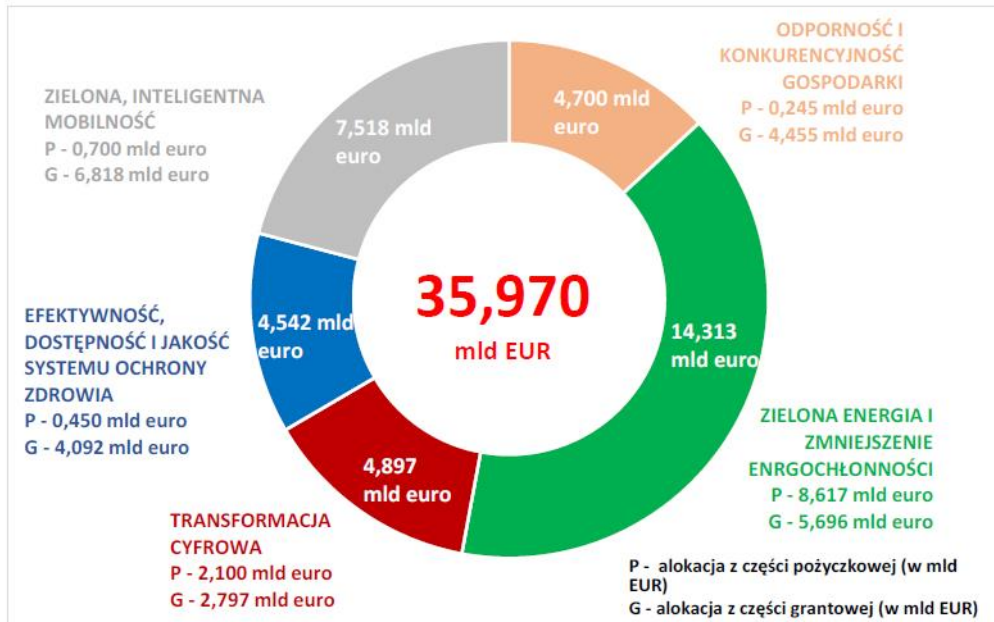
Programy finansowane ze **środków UE** (Wieloletnie Ramy Finansowe /w tym Polityka spójności, WPR, Europejski Zielony Ład/ oraz Instrument na rzecz Odbudowy i zwiększenia Odporności) tworzą dodatkowe zapotrzebowanie na finansowanie ze środków zewnętrznych.

Według szacunków IBnGR i ZBP zapotrzebowanie na zewnętrzne finansowanie w związku z realizacją programów UE może wynieść **ponad 300 mld złotych** w przeciągu 7 najbliższych lat.

Niezbędny udział banków w strategicznych programach publicznych

Potrzeby finansowania unijnych programów rozwojowych i programów odbudowy

Podział środków ramach KPO na poszczególne komponenty

Na realizację celów przyjętych w KPO do sierpnia 2026 r. planuje się wydatkowanie w sumie **35,970 mld euro**, z czego:

- suma środków bezzwrotnych = **23,858 mld euro**,
- część pożyczkowa = **12,112 mld euro** (głównie: przedsięwzięcia zw. z transformacją klimatyczną i cyfryzacją)

W zależności od przedmiotu wsparcia i beneficjenta projektu - wymagany poziom współfinansowania **może sięgać nawet 50 - 55% wartości projektu**.

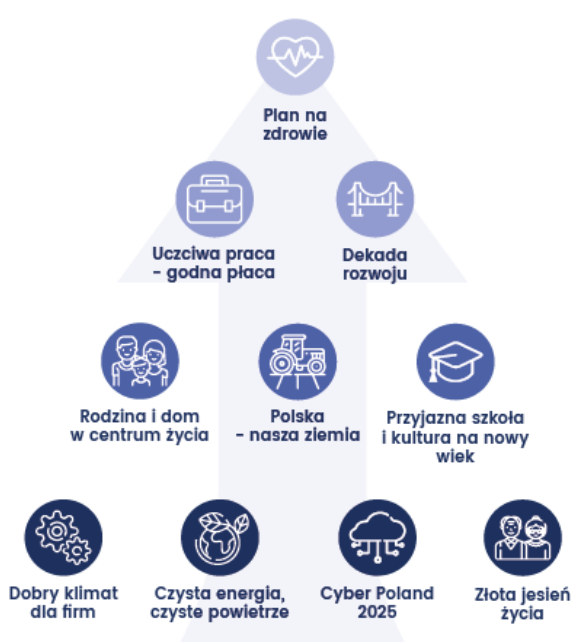
Może to tworzyć potrzeby na dodatkowe finansowanie na poziomie 150 mld zł

Niezbędny udział banków w strategicznych programach publicznych

Potrzeby finansowania krajowych programów publicznych

Elementy Polskiego Ładu

Strategie i programy **krajowe** zakładają dodatkowe zapotrzebowanie na finansowanie ze środków prywatnych, w tym zewnętrznych, głównie kredytowych.

W ramach najważniejszego krajowego pakietu programowego *Polski Ład* zaplanowano nakłady do 2030 r. w wysokości 651,6 mld zł.

Według szacunków ZBP zapotrzebowanie na zewnętrzne finansowanie w związku z realizacją ww. programów może wynieść **ponad 220 mld złotych** w przeciągu najbliższych 10 lat.

Decyzje w sprawie sektora bakowego muszą być podjęte szybko - dotacje dla projektów muszą być zatwierdzone do 2023 r. i wydane przed końcem 2026 r.

Jak może zostać wydany fundusz odbudowy

23,9	497 842,3
ŚRODKI (MLD EUR)	PKB (2018 r.)

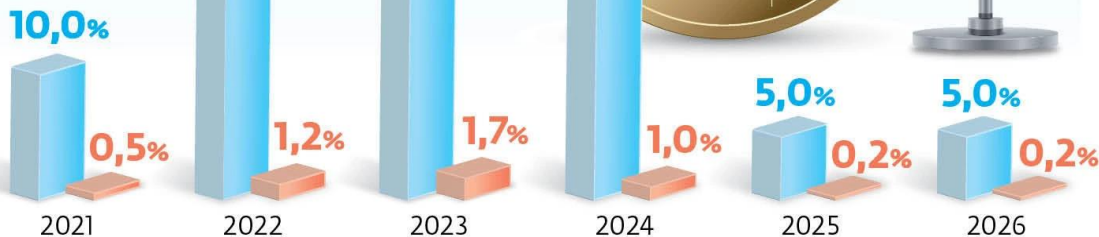
WYKORZYSTANIE DOTACJI UNIJNYCH W RAMACH KPO

W RELACJI DO CAŁOŚCI DOTACJI

W RELACJI DO PKB

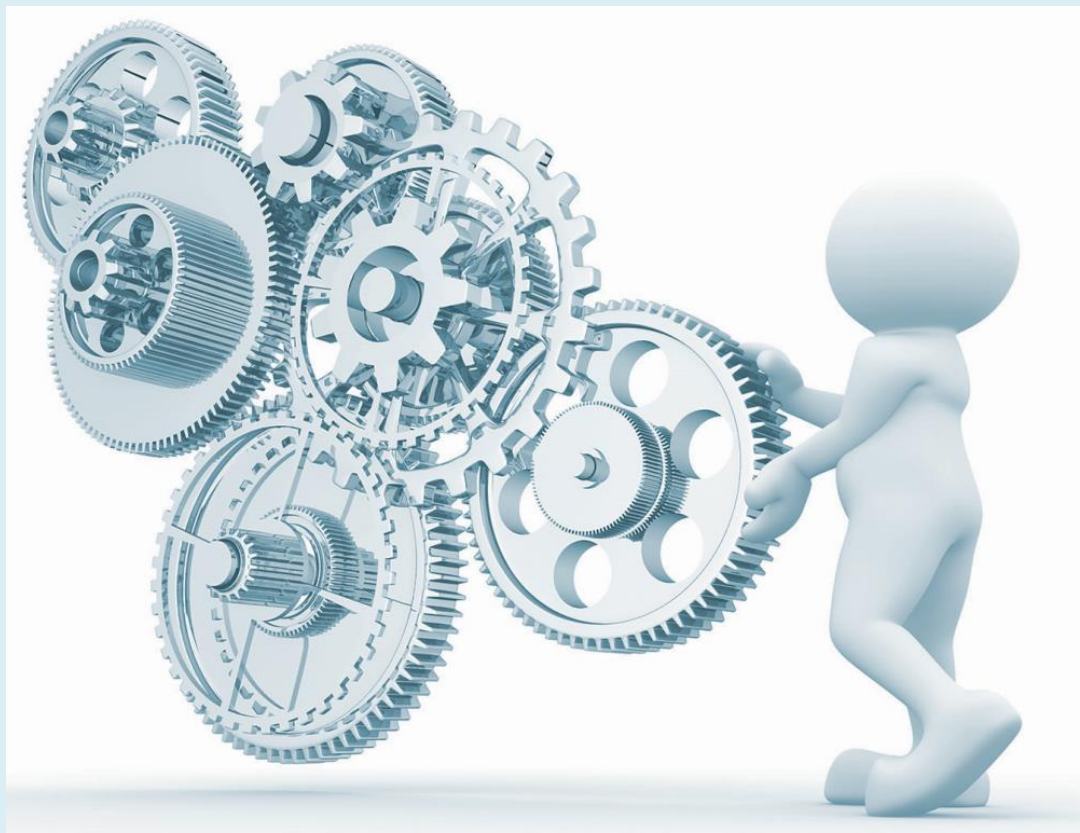
Źródło: wycenienia Credit Agricole

©
NS

- Sekwencja wpływu środków i ich wydatkowania będzie miała wpływ na tempo wzrostu PKB w latach 2021-2026;
- Przewidywana największa kumulacja wykorzystania środków w ramach KPO w latach 2022-2024 będzie miała istotny wpływ na możliwość pozyskania przez inwestorów środków na wkład własny.

Wnioski i rekomendacje środowiska bankowego w zakresie warunków finansowania infrastruktury

Wnioski:

- Rosnące koszty pracy, ceny usług i materiałów, zmiany harmonogramów inwestycji, niedoszacowania zgłaszanych projektów do finansowania
- Rosnące ryzyko kumulacji inwestycji i wydatków na 2022-2024
- Ograniczenia wynikające z Zielonego Ładu i Zrównoważonego Rozwoju
- Rosnące ryzyko w sektorze infrastrukturalnym (inwestycje wartościowo wysokie, długi okres realizacji, dynamiczny wzrost kosztów inwestycji)
- Spadek jakości zabezpieczeń oferowanych przez wykonawców wnioskujących o wydłużenie gwarancji bankowych
- Wyczerpywanie się limitów koncentracji na branżę/wykonawcę
- Wzrost koniecznych rezerw i spadek rentowności projektów (długie okresy gwarancji, coraz częściej pow. 10-letnie, obniżenie efektywności kapitałowej banków),
- Rosnąca presja fiskalna i rynkowa na banki (np. straty w efekcie pandemii) zmniejszą podaż kapitału i wygenerują wzrost ceny finansowania /w tym gwarancji dla sektora infrastruktury/

Rekomendacje:

- Podnoszenie jakości projektów składanych do banków przez wykonawców
- Potrzeba podwyższenia limitów dot. waloryzacji wynagrodzeń wykonawców
- Zachęcenie Zamawiających do podjęcia dialogu nt. aneksowania i zmiany terminów wykonania kontraktów w trakcie realizacji w przypadku stwierdzenia/zagrożenia opóźnienia w realizacji poszczególnych etapów celem urealnienia harmonogramów
- Utworzenie funduszu/instrumentu regwarancyjnego BGK dla komercyjnych gwarancji bankowych finansowanego ze środków publicznych (np. z Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko /FEnIKS/ lub Polskiego Ładu)
- Przyspieszenie prac nad nowymi instrumentami finansowymi UE (Invest EU) mającymi wesprzeć rynek finansowy m.in. w finansowaniu infrastruktury
- Potrzeba rozwijania i promowania PPP, szczególnie wśród sektora samorządowego
- Utrzymanie po pandemii dobrze działających instrumentów przyspieszonych płatności (na bazie świadectw przejściowych) oraz częstszego fakturowania, a także elektronicznego obiegu dokumentacji kontraktowej

Rekomendacje:

- Wzmocnienie roli cesji wierzytelności z kontraktów budowlanych:
 - Należy ograniczyć lub całkowicie wyłączyć instrument potrącenia (z przelanych na rzecz instytucji finansowych wierzytelności z tytułu kontraktów) roszczeń Zleceniodawcy wobec Zleceniobiorcy
(Obecne klauzule dot. cesji wierzytelności z kontraktów budowlanych (w tym wierzytelności przyszłych i jeszcze nie wymagalnych) dają Zamawiającym zbyt szerokie możliwości dokonywania potrąceń z przelanych wierzytelności. W efekcie nie spełniają one swojego zadania efektywnego zabezpieczenia dla gwarancji i kredytów obrotowych, co ogranicza możliwe finansowanie przedsiębiorców budowlanych
 - ww. dostosowanie cesji wierzytelności mogłoby również umożliwić spółkom korzystanie z faktoringu, co istotnie przyczyniłoby się do poprawy ich płynności
 - wejście w życie cesji nie powinno być uzależniane od zdarzeń przyszłych lub takich, na które strony kontraktu, czy też instytucje finansowe nie mają wpływu (np. pozyskanie dotacji)
- Zwolnienie z podatku bankowego akcji finansowej banków skierowanej na infrastrukturę

ZWIĄZEK
BANKÓW
POLSKICH

Dziękuję za uwagę

Kontakt z ZBP ws. finansowania Infrastruktury:

Międzybankowy Zespół ds. finansowania infrastruktury
programy@zbp.pl